

NEPUNK

UNSER VOLK

ZSIDÓ HETILAP

SZERKESZTŐSÉG
KIADÓHIVATAL: ORADEA
Mihai Viteazul
(gy. piac-tér) No. 11/a
TELEFON: 1870.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
1 évre 160 Lei
6 évre 80 „
gyed. évre 40 „
és példány 3 Lei
Jelenik minden pénteken.
I. évf. 4. szám.
1929. október 18.

A sátor szimboluma...

Rohanj idő, hadd peregjen életünk végtelen paránya idők Kozmoszában. Hervadásos őszi idők hangulata... Sírón száll vissza álunk, gyermekéveink sárga harasztos régi szukkoszünnepére. Hova lett a gondos hétköznapok után következő megbékélés ünnepi hangulata? Visszasír a múlt, a gyermekévek láncfűzérés, papirdiszes, bájos emléke, mely évszázadokon át poézisét jelentették zsidó éltek tavaszának... Hol vagytok ti színes régi képek? Emléktemetőjében nyugosztok talán a boldognak hazudott multnak?...

Most ismét eljött a kóbor őszi széllel a gyenge tákolmányu sátor a sásfedéllel, melyen átszűrődik a napsugár és behúzódik a hajnali dér. Eljött megint egy sátor, hogy emlékeztessen bennünket a multra és mementó legyen a jövőre. Nemaságában jobban kiált és szívet inkább remegtet: mint megannyi más szimbolum. A sátor jelenti a gálutot, a sátor jelenti a népek Ahasvérjának multját, jelenjét és jövőjét.

A gálut borzalmas ódáját kiáltja, mely szivekbe dobban és könnybe lábad tőle a szem. Fülünket nem zárhatjuk el előle, mert mindeneken keresztül harsog; s szemünket sem hunyhatjuk le előle, mert minduntalan megjelenik. Márványon, kövön és vason keresztül harsogja felénk: a sátor, a galutot jelenti! Hiába a vakító fény, mely körülvesz és hiába a sötétség, mellyel talán elbarikádozzuk magunkat. A szimbolum túlharsog mindent, nem menekülhetünk előle, mert fülünkbe harsogja a multat és sejteti a jövőt. A sátor jelenti azt a végeláthatatlan sort, mely századokon, sőt évezredek át soha nem hagyta el a vándorlások országútját. A nyomoruságtól összeaszott embereket, akik fáradtságtól, üldözéstől és progrommuktól agyonhajszolt testtel és kintől feldult lélekkel kiáltják felénk rettentő szimbolumunkat: a gálutot, a sátort.

A legutóbbi évtizedek tapasztalata után egyikünk sem mondhatja, hogy mi nem tartozunk közéjük. Nem mondhatjuk, hogy mind e borzalom bennünket nem érdekel, hogy ez már egészen a múlté. Hiába szorongatjuk a bársonyt, a selymet mely körülvesz, hiába bízunk a kőfalban és biztos zárukban, mely látszólag biztonságot nyújt. Hiába, hiába, mert jön a sátor és kiáltja felénk: hogy hiába nyugtatjátok magatokat, hogy ez a mementó a multé, hogy ez a didergetős őszi szél Titeket nem borzongathat meg. Tétovázásunkra felénk süvöltöttek a rejtélyes vándorok, kik évszázadok mélyéből és Ukrajna steppéiről nyújtják ki csontkezüket és mondják: A ma lehet a tiétek, de holnapotok nem-e lesznek velünk közös?

A sátor kiált! Ne kételkedjünk szavában, mely felénk izen: Minden gálut-zsidónak sorsa egy! Az örök vándorlás és soha meg nem nyugvás! Hiába kőfal, hiába márvány és betonpillér, hiába a biztonság érzése és vas-szekrények zárja, hiába minden: mi csak vándorok vagyunk, vándorok a népek or-

szágútján, mert a golusz az örökké az marad. Kastély, vagyon, palota, kincs és minden, minden, ami van — csak sással fedett sátor, amit elfújhat a hideg őszi szél!

Hát hol n hely, hol a remény, hogy a sátor; — az örök vándorlás, — egyszer már véget ér?
Ben Eleázár.

A Kultuszminisztérium erőszakosságai az új kultusztörvény életbeléptetéséért.

A bukaresti lapok az elmúlt napokban egyöntetűen a Kultuszminisztérium következő hivatalos közlését jelentették meg: „Értesülésünk szerint Vlad Aurel kultuszminiszter a kultusztörvény végrehajtási rendelkezéseinek feldolgozására intézkedéseket szándékszik fogantatni. Mint ismeretes, zsidó körökben nagy érdeklődéssel várják ezen végrehajtási rendelkezéseket, melyek a zsidó hitközségek szervezésére fontos határozatokat kell, hogy tartalmazzanak. A kultuszminiszter e célból érintkezést fog keresni a zsidó hitközségek képviselőivel annak megállapítására, hogy lehetséges-e egy általános zsidó kongresszus egybehívása, mely a zsidó hitközségek megszervezésének problémáját lefolytatja. A végrehajtási rendelkezésnek még október havában el kell készülnie“.

Értjük meg jól! Ezek szerint — ugyilátszik — fokozatosan készítenek el bennünket egy a kultuszminisztérium által ujonnan tervezett erőszakos lépés keresztülvételére. A kultuszminiszter a hitközségek egyes képviselőivel — kiket saját elgondolása szerint akar kiválasztani — történő megbeszélése alapján szándékszik megállapítani, hogy szükséges-e egyáltalán egy általános zsidó kongresszus egybehívása. Vlad kultuszminiszter tehát a törvény egyenes utasítása dacára akarja Románia össz-zsidósága, hitközségei és parlamenti képviselői országos kongresszusának mellőzésével keresztülerőszakolni azon törvényrendeleteket, mely ezen ország minden zsidó hitközségének és számottevő faktorának ellenzésével találkozik. A napokban már meg is jelentné annak végrehajtási rendelkezéseit, nyilván azért, hogy a parlament szünetelése folytán ne lehessen azzal szemben fellépni.

Elképzehető ezen kultusztörvény rendelkezéseinek gyakorlati keresztülvitele. Hiszen beláthatatlan súlyos következménye van az ország zsidó hitközségeire a kultusztörvény 56 §-ának meghagyása. Jelentőségét a parlamenti vitákból ismerjük. Két hatalmas problémája közül az egyik, hogy adva van minden hitközségi autonómia megszüntetésének és az anyahitközségekből külön hitközségekké való kiválási lehetősége. Mig másrészt minden ingatlan és ingó vagyon, mely eddig a zsidó kultusz szolgálatában állott, a szétforgácsolódás folytán megsemmisülhet. Nem is szólva azon rengeteg alapítványokról, melyek privát egyének nevén szerepelnek, teljesen veszendőbe mennek. Hát szabad-e, lehet-e a zsidóság létérdekeit érintő ezen kérdésben a zsidóság hivatott képviselői nélkül dönteni? Anélkül, hogy a zsidóságnak évszázadok óta kiépített szervezetei megfelelő védelmet ne kapjanak.

Ha zsidóságnak ezen existenciális létkérdései meghallgatásunk nélkül és tárgyilagos kifogásaink dacára, csupán a kultuszminisztérium jelenleg tervezett rendelkezései alapján oldódna meg, akkor küzdelmünk talán elkészt. Ezen kultuszhatározatok tervei már is veszedelmesen vetik elő árnyukat. Hiszen kisebb falvak zsidóságának csatlakozásait

nagyobb zsidó hitközségekhez a kultuszminisztérium minden alkalommal visszautasítja. Mig a legkisebb falvak új hitközségek megteremtési kérelme — minden indok nélkül, — az azokban lakó zsidó többség akarata ellenére is a kultuszminisztériumtól azonnal engedélyezve és keresztül-hajtvá lesz. Ezeknek száma különösen Bukovina és Beszarábiában nagy. Ezekkel szemben az ország nagyobb zsidó hitközségeinek előterjesztett új alapszabályai nem hagyatnak jóvá azon indokolással, hogy azok az új kultusztörvény végrehajtási rendelkezéseit várják be. Nyilvánvaló tehát ezeknél azon tendencia, hogy a több hitközségekre való megosztást tegyék lehetővé.

Tisztán áll már most a kultuszkormányzat azon törekvése, mely, ahol a lehetőség adva van a meglévő hitközségektől való lekapcsolás utján azokat legyengítendő, új hitközségek megteremtésére ad engedélyt a kultusztörvény végrehajtási rendelkezés törvényerőre emelkedése nélkül is, ahol azonban meglévő, régebbi egység alapján álló hitközségek alapszabályainak legalizálásáról van szó, azokat épen az ellenkező kifogással utasítja vissza, hogy szétesését lehetővé tegye.

A kultuszkormányzat viselkedése tehát nem is diplomatikus, hanem drasztikusan nyílt, s nem hagy maga után magyarázatokat. Ez természetesen használt a kormány állami subvenciójának elosztásánál is, melynek kifizetése, — hivatkozással a kultusztörvény törvényerőre emelkedéséig — elhalasztódik.

Bármennyire elkéstem is, mégsem szabad nekünk és mi nem is fogjuk ölbetett kezekkel a bennünket és intézményeinket szétmorzsolással fenyegető, erőszakos önkénykedések hallgatóságosan tűrni. Feltételezzük, hogy a kormány vallásszabadságunkat érő ezen támadást, nem teszi magáévá. De ha igen, úgy ne várjon a gyulafehérvári programmal jött kormány tőlünk további elismerést és támogatást.

Nekünk zsidóknak pedig kötelességünk lehetetlené tenni ezen törvénytervezet törvényerőre emelkedését. Ennek lehetőségét azonban csak úgy érthetjük el, ha vezetődtől kezdve, zsidóságunk minden egyes tagja át van hatva azon nagy felelősségtől, mellyel zsidóságunk jövőjéért, zsidó népünknek tartozunk. Nem szabad hagynunk és nem is fogjuk hagyni magunkat senkitől büntetlenül agyontaposni! Egyetlen nép sem gyenge élete ellen intézett támadásokat elhárítani, ha egységesen gondoskodik védelméről. A közeljövőnek meg kell mutatnia, hogy megtudjuk-e magunkat, népi életünk egyetlen várát: hitközségeinket védeni.

Az utolsó pillanatban vezetett harcainknak erőteljesnek és eredményesnek kell lennie. Lehetetlen, hogy a tervezett törvényváltozások törvényerőre emelkedjenek mindaddig mig az ország összes hitközségeinek kongresszusa (nagygyűlése) a saját sorsa felett végérvényesen nem dönt. Ezen feltétel nekünk törvénybe biztosított, tehát nélküle a kultusz-törvény törvény erőre nem emelkedhetik.

Fogjanak tehát össze hitközségeink és zsidó parlamenti képviselőink! Hivják össze az ország minden számottevő zsidó testület képviselőit mindaddig, míg nem késő. Zsidó parlamenti képviselőink intervenciójának a kormánytól az országos zsidó kongresszus egybehívásáért, ha az eredménytelen; gyülekezzenek össze a kormány megkerülésével hitközségeink képviselőivel, hogy a zsidóság óhajáról értesítsék a román demokratikus közvéleményt. Jöjjenek össze és sürsítsék egyetlen akarású zsidó szívezreink lelkében a sérelmek folytán felhalmozódó felháborodást, terjesszék azokat a legilletékesebb fórumok elé, hogy megmenthessék a romániai zsidóság jövőjét. Azon jövőt, melyért mindnyájan felelősek vagyunk és melyért mindnyájan áldozatok árán is sikra kell szállnunk mindaddig, míg nem késő.

Wasserstrom Sándor.

Mi és Mendelsohn

kortört. tanulmány Mendelsohn 200 éves születése alkalmából.

Irta: GOLDSTEIN MÓSE.

III. Dessau Mózes és Rabbi Izrael Baal Schém.

A történelmi szükségszerűségek csodálatos kontinuitását figyelhetjük meg az általunk tárgyalt korban. Németországban még nagy Gaonok működnek különböző zsidó centrumokban. A Talmud nagyvonalu mivelői még nagy számban élnek és a vallási reform oly távoli fogalom, amiről a keleti zsidók maskiljai is csak suttogva mernek beszélni.

A zsidó nép ebben az időben legnagyobb vajadását éli át. Mindenfelé bomlás a zsidó életben. Az egység ismeretlen fogalom. A Rabbiság mint intézmény, az egykori Kehilláknak valamikor nagy tekintélynek örvendő magas sorsintézője, mindenfelől támadásoknak van kitéve. Óriási vitákat provokálnak bizonyos maskil körök főleg Oroszországban. Mindent támadnak, semmit sem találnak elég korszerűnek. Különösen, ahol zsidó szempontból lehet támadni ott aktivitásuk nem ismer határt. Minden destruálódik és semmi összefűző kapocs nincs.

Oroszország legsötétebb üldözései közepette élnek rajongók, kik megálmoldják az igaz embert, a tökéletes, egyensúlyozott lelkű emberi embert. Az orosz kultúra hermetikusan el van zárva részükre. Héber nyelven csak elvétve irnak egy-egy világi tárgyú könyvet.

S ami a nagy orosz zsidó közületekben nagyban történik, az Németországban kisebb méretekben ismétlődik. Nincsenek nagy vezetők. Itt amott vannak küzdők, akik felkerülnek néha magasabb polcra, hirnévre tesznek szert. De a történelem mégsem tud róluk maradandót elkönyvelni.

Németországban tehát egy Mendelsohn fellépte őszinte örömmujongást okozhatott. De nem tudhatta ezen ujjongó tömeg, hogy célt ezen irány sohasem fog érní. Csakis azért, mert nem volt elég konstruktív és nem volt eléggé jövőben látó. És ez a hiba abban kulminált, hogy nem számolt a széles zsidó népi rétegekkel.

Ugyanakkor amikor Dessauban felkelt a Felvilágosodottság Napja, egy sokkal fényesebben ragyogó nap indult el útjára a wohliniai és ukrániai stepéken. Ez méreteiben és konstruktív felépítésében sokkal nagyobb jövőre számíthatott. Vezetői és megindítói erre predestinált tizenhárom próbás küzdők voltak. S ha nem is érték céljukhoz igen sokat irhatunk számlájuk javára.

Rabbi Israel Baal Schém Tow volt az, aki ezt a népi mozgalmat megindította. S mi, akik a zsidó történelem minden mozzanatát már belső sugallatból is a népi egység, a nemzeti érzés diktálta szemzőgből figyeljük meg, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy Rabbi Israel Baal Schém fellépésével rengeteg lett a zsidó nép és a történelmi jövő számára megmentve. Egyszerűen azért, mert mi mindnyájan, akik a gyakorlati életben vallásosak vagyunk, mind meritettünk valamit ebből a kiapadhatatlan forrásból, amit Rabbi Israel Baal Schém Tov fakasztott fel és amit mi úgy hívunk, hogy Chassidismus.

Amit Rabbi Samson Rafael Hirsch Frankfurtban kisebb méretekben ért el ugyanazon célzattal és szándékkal sikerült a chassidismusnak a nagy lengyel és orosz centrumokban a zsidóság részére hatalmas mentevárakat megalapozni és felépíteni.

Rabbi Israel Baal Schem Tov, röviden Bescht megjelenése a Gondáiselés rendelése volt. A nagy zsidó tömegek vezetők nélkül állanak, a gazdasági élet állandóan romlik, s ezzel a szellemi élet is hanyatlak. Aki átmenti anyagi érdekeit generációról generációra még úgy ahogy hagyományos módon talmidchachamot nevel fiából. De a nagy tömeg szellemileg erősen leszegényedik és lassanként kicsuszik lába alól a talaj. Nincs ideális tartalma zsidóságának. Csupán megszokott mozdulatait végző gép válik belőle, aki nem kutat és küzd az élet esetleges titkainak szépsége vagy szépségeinek titka után. Egész egyszerűen, mert elfásult a szelleme, látása homályosult és nincs érzéke a magasabb rendű dolgok iránt.

S ekkor megjelenik Rabbi Israel és hirdeti. Hogy nem okvetlen a nagy tudás és éles ész az ami a halandóból a Tökéletes Embert kineveli. Hanem sokkal inkább a rajongó felolvadás a végnélküliség rejtelmeiben, a teremtőalkotta természet isteni szépségeiben. Minden rögben és élő lényben a teremtés művészetét látja. És nagy ragaszkodásában a magasabbrendűségben felmagasztosul, beleolvad a mindent magába ölelő természetbe. S ekkor a mysticizmus titokzatos szépségű és költői fenségű talajából egy oly humus adódott, amely magába tudta foglalni nemcsak az írástudókat, a kimondott lámént. Hanem a szegény falusi kis zsidónak, akinek kezében a Tófilán kívül, könyv sohasem került oly eszmei tartalmat kapott élete, hogy ezzel egy egész új periódus kellett, hogy elkövetkezzen a zsidóságban.

A Bescht minden péntek délután a szombat előtti órákban egész gyülekezetével a szabadba ment ki és ott mondotta el óriási entuziaszussal, tűzes hitlahavuttal a Szombat királynőjének himnuszát, llyenkor kitérte karjait és így szólt. „Jertek menjünk a mezőre szent almákkal a Sabbat királynőjének fogadására. „Tanította, hogy az egyszerű tudatlan ember is fel tud magasztalni imában mint a legnagyobb tudós. Csak szíve legyen eltelve a teremtő magasztosságával. És igyekezzen minden idegszállával, szívével és nemcsak eszével bele-

A zsidó szövetkezeti mozgalom.

Irta: BLEIER ADOLF.

(II.) a nagyváradi Kishitelbank és Takarékpénztár R. T. ügyvezetője.

Egy népi mozgalom sohasem véletlenül keletkezik. Minden esetben különböző társadalom erők munkájának következménye, de főképen a mindenkori gazdasági viszonyok hatásaiént jelentkezik. Így a zsidó szövetkezeti mozgalom is. Ezen inkább gazdasági jellegű megmozdulást is a zsidó dolgozó osztályok egyre növekvő szükségletei és bajai hívták életre. A háboru utáni viszonyok különösen kedveztek a zsidó szövetkezeti mozgalomnak. A romániai és különösen az erdélyi zsidók gazdasági helyzete évről-évre súlyosbodott. A különböző, rendszeresen merkantil-ellenes (antiszemita) pénz és kereskedelemügyi rendelkezések az eddigi sem szilárd bázisu zsidó egzisztenciákat erősen megrendítették. Különösen Erdélyben, ahol a zsidók által sűrűbben lakott határ városok a békekötés következtében elveszítették évtizedes sőt évszázados relációikat a tőlük nyugatra elterülő területekkel, amelyek a háboru előtt közlekedési, pénzügyi és kereskedelmi hinterlandjaikat képezték. A falvakból, egyrészt a különböző kormányok falu-politikája, de egyéb pszichikai okok miatt is, a háboru óta szakadatlanul tart, egy, a városokba irányuló bevándorlási folyamat, melynek következtében ezen városoknak már békében is tekintélyes számu zsidó lakossága hatalmasan feleduzzadt. Természetes, hogy akkor, mikor az egész országban egy minden existenciát elsöprő gazdasági válság tombol, akkor a városi zsidó rétegek, melyekben ugys nagy számban vannak kellő ráterméssel nem bíró és készütséggel nem rendelkező egyének, (luftmenschek) érezték meg a legjobban, eme nehéz helyzet hatásait. Világossá válik mindenki előtt, hogy ilyen körülmények között felmerül az erők összefogásának és szövetkezésének gondolata, mely által az ön-és egymáson való segítség lehetőségei fokozódhatnak és a zsidó szegénység és nyomor elleni harc új erőket kaphat segítségül.

Igy érlelődött meg azokban az emberekben, akik zsidó népi felfogásuknál és a societásban elfoglalt állásuknál fogva állandó kontaktust tartanak a szegényebb zsidó tömegekkel és azok minden nyomoruságát, bajait ismerik és átérzik, az a gondolat, hogy a zsidóságnak szüksége van olyan intézményekre és szervekre is, melyek célja ezt a jelenleg önmagával tehetetlen erkölcsi és anyagi támogatásra egyformán rászoruló zsidó rétegeket megszervezni és azt az önségely gondolatára nevelni. Az összes nagyobb városokban megalakultak a zsidó kishitel intézetek, támogatva az amerikai Joint által, a zsidóság széles rétegeinek bevonásával.

Azonban mindazok, akik az egymásután megalakult kishitelbankok céljait tisztán a lokális szociálpolitika és helyi viszonyok szemüvegén nézték, csakhamar észrevették, hogy szervezkedésükben más, egy zsidó vonatkozásokban fontos és az egész ország szegény és produktív zsidó tömegeinek sorsában döntő dologról van szó. A Joint által Berlinben ez év július havában megtartott szövetkezeti konferencián, amelyen résztvevitek az összes tartományok delegátusai rá is lett mutatva, hogy a romániai zsidó tömegek anyagi helyzetének rosszabbodása következtében a Kishitelbankokkal szemben támasztott igények és azoknak állandóan fokozódó tevékenységei mindjobban érezhetők, viszont a munka feltételei állandóan súlyosbodnak. Az a parancsaló szükség áll fenn, hogy ezen áldatlan helyzet feljavítására törekednie kell minden zsidó-

kapcsolódni a mindent intéző nagy Végtelen Erő soha meg nem szünő szentségébe.

Szük keretünk nem engedi, hogy itt a Chassidizmussal bővebben foglalkozzunk. De amikor kora és periódusok meghatározásáról van szó történelem hamisítás lenne a Bescht hatalmas szellemi befolyását és térfoglalását elhallgatni.

Az egész zsidó nép egy zsidó egység. Ezt Chassidizmussal ezerszer is hangsúlyozza. A Tóra, Teremtő és Israel mindhárom: külön-külön és együtt is egy egységes fogalmat alkotnak. Széjjelválaszt hatatlanok.

Az ősi chassidizmus magához vonzotta a távolállókát, növelte a lelki egységet a zsidó népben. Ugyanakkor a mendelsohni teóriák csak szakadásokat okoztak. A mendelsohni teóriák a régi szellemi áristokrácia nyomában jártak. A chassidizmus megeremtette a népi zsidóság előjogoknélküli reszublikáját. Kitért karokkal fogadtak mindenkit, mert ugymond: „A zsidóság egy adottság, ami nem okvetlen tudományos kutatással kell tökéletesíteni, hanem olyasvalami, ami minden zsidónak rendelkezésére áll.”

S, ha meg is kell állapítanunk, hogy mi történelmi tényező a Chassidizmussal nagyon sokat veszített ősi tartalmából, mégis letagadhatatlan, hogy jó hatásait a mai napig szüntelenül érezzük.

nak bármi kevés mód és eszköz is legyen ennek érdekében egyelőre látható. Minthogy a zsidó lakosság anyagi legyengülése egy szisztematikus rendszer elkerülhetetlen eredménye, csakis az egy szelemből fakadó együttes erő tud megbirkózni súlyosan megnehezült viszonyokkal.

A berlini tárgyalásokon, amelyeken az Erdélyben is ismert Dr. Bernhardt Kahn, a Joint és L. Oungre az I. C. A. vezérigazgatói elnökölttek, egyöntetűen ki lett domborítva, hogy bármely formában működjenek is az egyes hitelintézetek, azok szövetkezeti jellegének fenntartása, sőt fejlesztés feltétlenül szükséges. Végül megalakított az egyes tartományok delegátusából a központi bizottság (Central Komité), mely az összes intézetek között mint állandó szerv és kapocs működik. A Central Kom. főfeladata az intézetek eszmei irányítása és azok képviselése, más jogi személyekkel szemben, de főképpen az együttműködés tényleges megvalósítása. Legközelebb beszámolunk a Central Komité eddigi tevékenységéről a kisenevi szövetkezeti kurzussal kapcsolatban.

Hová vezet a vallásos zsidó útja?

(Folytatás.)

Az „Izraelit“ Tamuz 24-i számában megjelent egy cikk, melyben írója bebizonyítani igyekszik, hogy a cionista tábor tulajdonképpen kicsiny — múlt évben eladott sékelek száma alapján (500.000).

Igazság szerint nem lehet a Cionista Szervezet erejét csak egyetlen mértékkel mérni, hanem csakis az összes eszközeinek figyelembevételével. Amerikában például csak 30.000 sékelfizető volt. Ennek ellenére bizonyos, hogy Amerikában a cionista mozgalom a legerősebb, csak hogy ez nem sékelek eladásban fejlődik ki, hanem pénzügyi tevékenységben. Alapok, Hadassza, Egyetem stb. számára, az újságokban és az ifjusági szervezetekben. Tény, hogy a Cionista Szervezet Zsidó-állam-konceptióját az amerikai zsidóság 90 %-a elismerte, és ők azok akik a legtöbb pénzt adják.

Ugyanez a helyzet a legtöbb országban. Herzl Állam-eszméje meghódította Izrael házának tulnyomó többségét. Feszítő ereje mérhetetlen. Különösen az ifjuságot hódította meg. A vallásos zsidóság soraiba is benyomult. Hiszen már maga az Aguda sem tagadja a tiszta cionista Állam-eszmét, mely a Balfour deklarációban fejeződött ki.

És a vallásos zsidóság tábora? Hogy nyilatkoztak ők meg a szakadás 33 évében?

Szinte szeretnénk visszatartani magunkat, hogy ne hintsünk sőt a fájdalmas és emberi sebekre. Azonban kötelességünk, úgy látni a dolgokat, ahogy vannak. Csak a gyávák hunyják be szemüket és rettennek vissza az igazsággal szembe nézni.

Az igazság az, hogy a 33 évvel ezelőtti szakadás semmi jót nem hozott a vallásos zsidóságk. Sorainkból kétségbeesett kiáltások hallatszanak. „Jaj nekünk, mert össztörtünk“ kiáltja keserű szívvel a vallásos zsidóság, anélkül hogy komolyan nekilátna megvizsgálni az okokat. A vallásos zsidóság, mely 33 évvel ezelőtt döntő többséget és hatalmas fölénnyt képviselt a Galuth legtöbb országában, kénytelen volt ezt a helyzetét ifjabb testvére-

Vászon, asztalnemű, ágynemű paplan, függöny és ágyterítő-anyag
Legmegbízhatóbban vásárolható

FLEGMAN ÁRMIN cégnevel

Alapítva: 1888.

nek a cionizmusnak átengedni. Ez különböző tünetekben nyilvánul meg: Ujsgájuk visszaesésben, üres pénztárcákban, a Jesivák rettenetes helyzetében, a legutóbbi lengyel szejmválasztásokban (15 cionista — 1 agudista.) A rabbinizmus és nevelés egyrészt lehangyolott, másrészt idegen befolyások alá került.

5 Ami az ellenkezőjét bizonyítja.

Alapjában véve vannak jelenségek, melyek az eddigiek ellenkezőjét bizonyítják és azt mutatják, hogy a vallásos zsidóság virágzik.

Ilyenek: a németországi vallásos zsidóság emelkedő tendenciát mutat. A Thóra-tanulás megerősödött, a gazdasági helyzet megjavult.

A lengyelországi „Bész Jákov“ vallásos leányiskola-mozgalom növekszik.

A new-yorki Jesiva-collegium építése szintén jó jel.

Uj férfiak megnyerése a vallásos zsidóság számára (pl. Birnbaum) örvendetes jelenség.

Valójában az a kérdés, hogy a vallásos zsidóság emelkedik-e vagy süllyed, alapos és körültekintő munkát követel.

Ha létezne a vallásos zsidóságnak egy központi lapja, úgy annak hivatása volna ezt a munkát elvégezni. Minthogy ilyen nincs, mindenki a neki rendelkezésre álló adatokra támaszkodik. E sorok írója, mennél jobban belemélyed a problémába — sajnos — annál inkább kénytelen konstatálni a letört és kritikus helyzetet. Ugyanez az alaphangja az általános vallásos lapoknak, mint pl. a „Neeman“

Természetes, hogy ilyen hatalmas jelenségnek mint a vallásos zsidóság, lehetségesek egyes részlet jelenségek, melyek mást látszódnak mutatni, mint az általános kép. Ezek azonban nem képesek befolyásolni a tényleges helyzetet.

Tény, hogy Németországban a vallásosság emelkedő tendenciát mutat. Ez azonban már egy nyugati zsidóság mely kiegészített az általános kultúrával. Ugyanez jellemző a new-yorki Jesiva-collegiumra is. Ez az intézmény közelebb áll a Mizrachhoz, mint az Agudához. A szakadasi rendszerhez pedig semmi köze.

Érdekes és örvendetes a Lengyelországi „Bész Jákov“ mozgalom. Egy krakkói varrónő, Sáráh Schnürer volt a szerzője a gondolatnak, a zsidó

leányokat vallásos iskolákban a Thóra szellemében nevelni. Ő maga hozzá is fogott tervének realizálásához. Ma vezetője egy iskola hálózatnak, melyhez 150 iskola, 20 ezer növendék, szeminárium, és lakópok tartoznak. Sarah Schnürer óriási feladatot végzett el. Izrael lányainak tízezreit mentette meg a vallási és kulturális megsemmisüléstől. Nagy érdeme az Agudának és a lengyelországi rabbik egy részének, hogy támogatták munkájában. Ennek ellenére kétséges, hogy lehet-e a „Bész-Jákov“ mozgalmat a szakadás számlájára írni.

Azon férfiak közül, akiket ez utóbbi időszakban szerzett magának a vallásos zsidóság Dr. N. Birnbaum nagy feje emelkedik ki. Ő egyedül többet ér mint sok más. Hogy olyan lelkes hiva a szakadásnak, (csak a cionizmust illetően, a hitközségi szakadás más lapra tartozik) különböző gondolatokat kelthet. Azonban, ő maga is lejtőn látja a vallásos zsidóságot és a szive fáj.

9 A helyzet Erec-jisráelben.

Ugyanez a kép és ugyanez a változás Erec-jisráelben. Az errec-jisráeli zsidó lakosság megtöbbszöröződött ebben a 33 évben. Gazdasági és kulturális helyzete óriásit emelkedett. Azonban ez az emelkedés nem a vallásos zsidóság javára történt. 33 évvel ezelőtt a vallásos zsidóság uralkodott. Kivétel csak kevés volt.

És ma?

Az errec-jisráeli vallásos zsidóság abban a helyzetben van, hogy kénytelen védni állásait. A szélsőséges Agudisták magtagadják a vallásos jelző jogosságát mindazoktól, akik nem léptek ki az errec-jisráeli össz-zsidóságot összefoglaló „Knészeth-jisráel“-ből. Ez olyan abszurdum, amivel nem érdemes vitatkozni. Az igazság az, hogy az errec-jisráeli vallásos zsidók többsége benne van a Knészeth-jisráelben. Ennek ellenére is a helyzet igen súlyos. Égi segítségre volna szükség. És elsősorban szükség van társadalmi-politikai megértésre a vallásos zsidók vezetői részéről, hogy munkájukat ésszel és értelemmel tudják ellátni. Ez a megértés azonban teljesen hiányzik. Nem mutatkozik sem a mérsékelt sem a szélsőséges szárnyánál. A dolgok igen bonyolultak és nem erősítik meg az emberben a reményt a közeljövőben való alapos változásban.

(Folyt. köv.)

Hahédből fordította: Goldstein József

a gnosztikusoknak van fenntartva : לא מהשבותיכם במהשבותיכם.

Térjünk át a kérdések második komplexumára. Mi köze vana vallásnak és a tradíciónak ahhoz, hogy az Iroda elnöke élethossziglan van megválasztva, vagy sem. Ellenben, érthetetlen előttünk, hogyan juthatott ilyen könnyelmű rendelkezés alapszabályainkba. Ki lát a vesébe és ki tudja mivé vedlik egy ember, élete folyamán לא יאמן בך ודושיך az Isten sem bizik saját kiválasztottjaiban. Darum prüfe, der sich auf ewig bindet. De ettől eltekintve sem üdvös dolog ez a noli me tangere, mert kifogatja az egész rendszert eredeti formájából. Ha az elnök az álló csillag, a hitközségek lesznek a bolygók, amelyek körülötte forognak: ברצותו מרהיב וברצותו מקצר.

A többi részletek oly jelentéktelenek, hogy nem érdemes velük e helyen foglalkozni, bár elnök ur borzasztó nagy jelentőséget tulajdonít azon határozatnak, hogy tisztán pénzügyi kérdésekben döntő választott bíróságban, a két laikus bírónak is legyen szavazati joga és lehetséges, hogy e kívánságunk miatt lettünk vallásrombolóknak megbélyegezve. Ki mer itt vitatkozni, de viszont egy csomó életbevágó kérdést erre a mellékvágányra terelni és ezzel elütni, ez valamivel több, mintha félrevezetés volna. Én minden megbízás nélkül kijelentem a hitközségek nevében, hogy a legcsekélyebb árnyalatban sem akarunk jogszokásaink ellen véteni és amennyiben, laikusok tényleg megvolnának fosztva minden bírói tisztségtől — a mi ugyan ellenkezik az alapszab. előbbi pontjával — fájó szívvel bár, de lemondunk róla és elejtjük határozatunk erre vonatkozó pontját.

Mélyen tisztelt Elnök ur! Mi el vagyunk határozva arra, hogy hitközségeinket és az Orthodoxiát fenntartjuk, úgy ahogyan kaptuk élni akarunk egységben, békében, vallásunk tradíciói és papjaink tiszteletbentartásával, és ennek az akaratumunknak minden áron érvényt fogunk szerezni. ezt elgáncsolni nem engedjük. Ha Elnök ur hitközségeinket és orthodoxiánkat ma már hivatásának megfelelőnek nem találja, úgy alkothat egy új ritust akár Szeferd akár más néven, dolgozhat teljes erejével annak kiépítésén, de a mi nevünkben, az általuk önre ruházott hatalommal ezt nem teheti, ha nem akar a hütlenség legsúlyosabb bűnébe esni.

Mindezekre nyílt választ kérünk a zsidó közönséghez közvetlen az Elnök urtól, de nem a bizottságok mögé elsáncolva, mert ezek sorsdöntő kérdései az orthodoxiának, melyek kinöttek a bizottságok kompetenciájából. De különben is a zsidó közönség bizalma a bizottságokban megrendült, mert jól tudja, hogy azok tanácskozásain rendszerint csak papi delegátusok vesznek részt és ott nem a józan lelkiismeret a döntő szó, hanem csak egy-két diktátor berzenkedik és a többi dideregve fojtja magába a lelkiismeret szavát. Mit tehetnek egyebet, hisz ha valaki más véleményen mer lenni, mint amit a potentátok előírnak, azok azonnal vészbiróság alá alakulnak át és vae victis, megfosztják a renitens papot minden atributeumától, amivel egy leleipásztornak ékeskednie kell. Elnök ur! Ezt nem én állítom, hanem azoktól a szegény papoktól hallom, akik bár jól tudják, hogy terhükre megy a játék, még mukkanni sem mernek, sőt talán fogcsikorgatva azt a propagandát is ki fogják fejteni ellentünk és saját maguk ellen, amit Elnök ur körlevelében reájuk parancsolt Mélyen tisztelt Elnök ur. Mindnyáján a legnagyobb reverenciával viseltetünk az Ön személye iránt és kifogásolásaink dacára az orthodoxia legméltóbb reprezentálásának tartjuk, ezért egy utolsó kísérletet teszünk, hogy Főtisztelendőségedet számunkra megtartsuk: Hívja össze a kongresszust, vitassuk meg az Orthodoxia vitális kérdéseit, fogadja el és kövesse azt az utat, amelyet mint a hitközségek és az Orthodoxiának boldogulásához vezetőnek megjelölni fog.

Mély tisztelttel:

Nipsch Jakab

mint az ordélyi orth. izr. hitközségek

Nyílt levél.

Az Orth. Zsidó Hitközségek Központi Irodájának Elnökéhez.

Mélyen tisztelt Elnök ur!

A satumarei konferencián két probléma megoldása került a tanácskozások homlokterébe.

Módot kerestek arra nézve, hogyan óvjuk meg az orth. zsidó hitközségeket külső és belső ellenségeinek bomlasztó törekvéseivel szemben, másodsorban megállapítván azt, hogy a Központi Iroda és az országos organizáció képviselőinek szervei mai formájukban hivatásuknak nem tesznek eleget, miképpen szerveztessenek át, hogy független, pártatlan és hathatós munkálkodásuk az Orthodoxia érdekében biztosítva legyen.

A konferencia hosszas, de mindvégig nyugodt és objektív tanácskozása során — melyet egy-két provokatőr okvetetlenkedése sem tudott megzavarni — azt határozta, hogy 60 napon belül egy orsz. orth. zsidó kongresszus egybehívandó és azon az országos organizáció érvényben levő alapszabályai olyképpen módosítottassanak, hogy ezáltal a felismert bajok orvosolva legyenek. És pedig: Vétessék fel alapszabályainkba olyan rendelkezés, mely a hitközségekben az önkényes szakadásokat intézményesen lehetetlenné teszi, továbbá az Iroda áthelyezésével a hitközségek arányosabb képviselétével, és a képviselőtestületekben (bizottságokban) a laikus elemek szóhozjuttatásával az egyoldalú, pártoskodó munka megszűnjék, hogy az Iroda szabadon, függetlenül, minden mellék-tekintetek nélkül, kizárólag a hitközségek és az Orthodoxia érdekében működhessen. Ugyanezt a célt szolgálja a határozatnak az elnök személyére vonatkozó része is.

A konferencia határozatainak keresztülvitelére permanens bizottságot küldött ki azon utasítással, hogy Elnök urral személyes érintkezésbe lépjen a határozatok közlése és tüzetesebb megtárgyalása végett.

Én mint a permanens bizottság elnöke elkerestem Elnök urat, közöltem a hitközségek aggályait, óhajait és az említett kérdésekben hozott határozatait, és arra kértem Elnök urat, sziveskedne a kívánt kongresszust minél előbb egybehívni, annál inkább minél a törvényhozás most foglalkozik az új kul-

tusztörvény végleges megformulálásával és szükséges, hogy az Orthodoxia autonómiájának kérdéseiben előzetesen állást foglaljon, prejudicáljon a törvényhozásnak, nem pedig, hogy mi saját ügyeinkben esetleg olyan fait-accomplit elé legyünk állítva, mely létérdekünket veszélyezteti. Elnök úr, a tárgyalások alkalmával, belátva álláspontunk helyességét — lényegtelen részletektől eltekintve — magáévá tette programunkat és bár a kongresszus időpontjára nézve fix ígéretet nem tett, kilátásba helyezte, hogy azt a közeljövőben összehívja,

Azóta hónapok multak el és a kongresszus kiírása helyett, a hitközségek papjai egy circulart kaptak. Elnök ur aláírásával, melyben felkéri őket, hogy hitközségeikben propagandát fejtsenek ki mozgalmunk, illetve a satumarei konferencia határozatai ellen, mivel azok sértik az Orthodoxia tradícióit, a vallási követelményekkel és az Orthodoxia megalapítóinak intenciójával ellenkeznek.

Érthetetlen előttem, mi változott meg személyes tárgyalásunk óta. Határozataink nem változtak, mert szóról-szóra ugyanazok, mint Elnök urral közöltem és írásban bemutattam, vallásunk és tradícióink sem változtak. De lehetséges, hogy titkos tanácsadói azóta más belátásra birták, ezért kérdem itt nyilvánosság színe előtt, legyen szives felvilágosítani, hol jutottunk ellentétbe vallásunkkal és tradícióival? Talán azzal, hogy nem engedjük a zsidó hitközségeket magán érdeknek kiszolgáltatni, biztosítani akarjuk papjainknak erkölcsi súlyát, befolyását a hitközségi tagokra és nem hagyjuk elriasztani lelkipásztori hivatásuk teljesítésétől folytonos szakadási fenyegetések által? Értjük: Az Iroda magának akarja fenntartani a pallos jogot, — hisz ő volna a döntő factor ilyen esetekben — hogy a hitközségek mindenkori hű vazalusai maradjanak. Ez politika, de összeegyeztethetőnek tartja Elnök ur becsületes zsidó meggyőződésével, hogy ezt a politikát a vallás és tradíció kötöcsébe burkolja, amiddön éppen annak ártalmára van és annak romlására megy. Mi laikusok, egyszóval zsidókat ezt nem tudjuk megérteni, ez bizonyára csak

tr. Școală - BCU Cluj-Napoca

Geulat Haaretz.

Kétezer éves gettoszenvedéseink nagy álma volt, ma: új és szabad zsidó élet küszöbén teljesebben van. Hiszünk benne, hogy még a mi életünkben valósággá fog válni — a geulat haarec — a föld megváltása.

Mély etikai tartalom van abban, hogy az új zsidó országépítés a földet a zsidó nép számára váltja vissza idegen birtokból. Nem a gazdagoké lesz a föld, hanem, mint a bibliai Erec Jisráelben, a zsidó népé. Ennek a mély etikai és vallási oknak köszönjük, hogy a föld megváltásában egyformán részt vesz a zsidóság minden rétege és közöttük, talán az első sorokban, a vallásos zsidóság is.

Akik azzal vádolták a vallásos, és hagyományhű zsidóságot, hogy csak a fölösök mellett görnyed, de nem képes arra, hogy a földet megművelje, hogy nehéz termelő munkát végezzen, azok tévedtek. Rossz vagy jóindulatból, de tévedtek, mert az errec-jiszraeli mizrachista és chasszid kolóniák, a vallásos zsidóság kolóniái, másról tesznek tanúságot. Charbadzsbán, az Emek Jezreélben van a tengyelországi chasszidok kolóniája és mellette a Hapooel Hamizrachi (ortodox zsidó munkások) kolóniája Schech-Abrekben. Kfar-Chittin Tibériás mellett ugyancsak mizrachista település és az Kfár-Gideon is, az erdélyi orthodox zsidók kolóniája és így tovább. Orthodox zsidó kolónia számba kell venni továbbá a jemenita zsidók kolóniáját is, ugyancsak a Keren Kajemeth földjén, Petach Tikva, Röchobot, Rison Löcijon, Nész-Cijjona és Chederah nagy-kolóniák mellett.

A kolóniákon, amelyeket az orthodox és chasszid zsidók örökbérlésbe bírnak, lázas munka folyik. A föld nacionalizálva van és csak zsidó munkásokat szabad foglalkoztatniok. A föld tulajdonjoga a zsidó népé. A bérleti szerződések 49 évig tartanak és a tulajdonjog a jobel évben visszaszál eredeti tulajdonosára a zsidó népre. A telepeseknek azonban és az utódaiknak előjoguk van a bérleti szerződés meghosszabbítására. Egy család átlag 150 dunamnyi területet művel meg és az intenzív munka érdekében a Keren Kajemeth olyan jogokat biztosít a telepeseknek, amelyek minden munka elvégzésénél a föld tulajdonjogának az érzését adják meg a telepeseknek. A Keren Kajemeth beleegyezésével jogukban áll a földbirtok bérletét — nem magát a földet — eladni, örökbérlésbe, vagy elzálogosítani. Joguk van tehát, úgy rendelkezni a fölött, mintha saját tulajdonuk volna, ha nem vezeti őket nyereséskedési vágy. De semmilyen körülmények között nincs megengedve, hogy egy parcellát feldaraboljanak, vagy többet gyűjtsenek össze egy kézben. Ugy élnek tehát a kolóniákon, olyan intenzíven dolgoznak, mint a saját földjeiken, de a jobel évben a föld visszaszál eredeti tulajdonosára: a zsidó népre.

Ezen a kolóniákon a legnagyobb szociális szabadság uralkodik. Nincs ur és szolga. Munkás és munkaadó egyformán dolgoznak. Az orthodox és chasszid kolóniák ma már alig szorulnak rá a Cionista Világszervezet támogatására. Fenntartják magukat a termelésük jövedelméből. A kolonisták nem a régi gettótípusra emlékeztetnek, hanem az új és szabad zsidókra. Chaluzok, akik a munka- és természet szeretetével az első igazi chasszidokhoz Bal Sémhez és tanítványaihoz hasonlítanak. A szomorú errec-jiszraeli események után ők is az elsők között voltak, akik újra felvették a munkát.

A zsidó nép most áll a legnagyobb feladat előtt. A legrövidebb időn belül meg kell váltania azokat a területeket, amelyek későbbben vagy csak nagyon drágán, vagy egyáltalán nem lesznek megválthatók, mert az arabok nem fogják eladni őket. Most kell földet vásárolnunk, mert meg kell teremtenünk a zsidó bevándorlások, a tömegbevándorlás alapját. Ki kell továbbá szélesítenünk a megévő kolóniákat, a városi munkásság számára a városok mellett földeket kell vásárolni és földeket kell továbbá vásárolni azokon a telepeken, ahol gyors kilátás van egy nagyarányú, gazdasági, ipari vagy kereskedelmi fellendülésre, mert ezeken a pontokon különösen számolnunk kell azzal, hogy az árak a sokszorosukra fognak emelkedni. És ahhoz, hogy megvalósíthassuk a földpolitikánkat, minden zsidónak áldozatokat kell hozni.

Ünnepeink napjain áldozzon minden zsidó a Tóra előtt és a jiskor alatt, amikor megemlékezünk halottainkról, valamint Erec Jisráel védelmében elesett hőseinkről, a geulat haarecnek. Érezze minden zsidó, hogy tőle függ a föld megváltása, — és akkor teljesülni fog.

Péteiffy Endre.

Megbízható, jó butort legolcsóbban a nagyváradi műasztalosok

Butorcsarnokainál

Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 2.
és Str. Mosoiu (Kert-uca) 4.
szerezheti be.

Mit tegyen a zsidó, hogy szeressék?

Az elkeseredés szatirája.

Kís káté izrdeliták számára, kik azt akarják, hogy szeressék őket a környező népek és egyuttal véleges terv a zsidó kérdés megoldására.

A zsidó ne legyen gazdag.

Ne igyekezzék a zsidó gazdagságra, mert ha megszedi magát és házak, földek, üzletek és pénz fölött rendelkezik fölös mennyiségben, akkor azt mondják, kiuzsorázta a befogadó népet, elveszi mástól a kenyeret és kereseti lehetőséget. Uzsorás, aki szívósággal összeharáscol mindent. Ha gazdag, akkor irigységet támaszt, ha szép lakása van és előkelően él, akkor csak árt a zsidóságnak. Mert ő nem lehet termelési tényező, ő nem számít művészi maecenásnak, ő nem lehet közbecsült ember, — a környező nép szemében; — csak gazdag uzsorás zsidó. Gazdag tehát ne legyen!

A zsidó ne legyen, szegény és ne legyen kommunista.

Ne legyen szegény, mert akkor rongyos, nem jól ápolt, szakálla torz, lakása nem higienikus, uneszteikus a kinlódása és csak a nyomor statisztikáját növeli. Gyermekei meg kommunisták lehetnek. Már pedig a kommunizmus „zsidó” találmány, Marx, Lassale, és az orosz kommunizmus egynehány reprezentánsa, mind ezt jelenti. Ne akarjon világmegváltó lenni, ne akarja boldoggá tenni a világot, mert a zsidó az destruktív, a zsidó az csak árt szabad eszmével. Ezért „jogos” ellene minden óvintézkedés, ezért kell letörni őket. A zsidó ne legyen kommunista és ne akarja boldogítani a világot, mert ha meg is hal eszméjéért, akkor is bizonyára „önző” céljai voltak és halála is, egy szimuláns tette lesz.

A zsidó ne legyen vallásos!

A zsidó ne egyék kóser húst és ne igyék kóser bort, mert ezáltal bezárkózik általa feláldozott gettójába és csak egymásközött él. Ezzel gyűlöletet terjeszt, mert úgy néz ki a dolog, mintha a kereszténységet negligálná és nem akarna a környezet kenyeréből enni és együtt élni vele. Ha pájeszt hord, meg szakállt; annál rosszabb! Ez csak az ellentétet növeli és visszavonultsága csak gyűlöletet terem. Nem szabad fenntartani az évezredek exkluzivitást, az elzárkózottságot, mert ez csak gyűlöletet fakaszt.

A zsidó ne legyen vallástalan!

A vallástalan ember nem szimpatikus, mert nincs elég erkölcsi bázisa, a befogadó népek többsége szerint.

Ha nem vallásos, és a feleség nem hord parókát, a férj nem ügyel a koserságra, akkor elfoglalják a helyeket a keresztény vendéglőkbe és terpeszkednek a kávéházak és mulatóhelyek páholyaiban. Miért nem vonul vissza, miért él kiáltó, kifelé szóló, léha életet, folyton dörgölődik, megtelik velük minden szórakozó hely. A zsidó tehát élvehajász, tolokódó, szerénytelen és folyton csak a nem zsidó népeket utánozza, azoknak hizeleg és közben nem lehet tőlük bemeni egy lokálba sem!

A zsidó ne tanuljon!

Van elég tanár, orvos, ügyvéd belőlük, minek még szaporítani a zsidó intellektuális osztályt, elfoglalják az összes szabad pályákon a helyet. Tele az ügyvédi kamara velük, meg az orvos kar, meg a mérnökök is mind zsidók. Persze ez nem olyan nagy munka, ez kényelmes életet jelent, ki velük tehát és nem szabad őket be engedni az egyetemekre! Az a lázas tanulnivágyás, jellegzetes zsidó hiba, ki kell verni belőlük ezt az akaratot. Folyton, mindenütt, zsidó, senkit sem hagynak ezeken a pályákon érvényesülni.

A zsidó tanuljon!

Rémes egy nem intelligens, egyszerű zsidó, Nincs intelligenciája, nem tud nyelveket, nem viszi a kulturál előre, csak megmarad évezredek óta hirdett maradi eszméi mellett. A zsidó hivatása, hogy tanuljon és tanítson.

A zsidó ne legyen kereskedő!

Van néhány ezer lei-ja, kiir egy cégtáblát és seftel. Persze ez könnyű kenyérkereset. Adok-veszek. Ez az élete, ez a könnyű (!!?) kenyérkereset az ideálja. Nem produktív foglalkozás, csak a mások nehéz munkájával feldolgozott vagy megtermelt javait közvetíti. Kereskedőnek lenni, az a „könnyű” zsidó foglalkozás!

A zsidó ne legyen ösfoglalkozásu!

Parasztnek menjen ki a falvakba? Földet műveljen és eke mellett hatókröt hajtsa? Hát már az ősi földet sem hagyja nyugton? Hát már oda is betolakszik? Miért nem marad városi lakos, már a faluban is inficiálja jelenlétével a levegőt? Persze gépekkel vet és arat, belterjes gazdálkodást akar, többet akar termelni. A telhetetlen! Itt is destruktív! Itt is forradalmat akar!

A zsidó ne legyen bankár.

Ősi zsidó ioglalkozás az uzsora. Ezt szereti. Nem dolgozni csak a pénzt megfiadztatni, Uzsorás, uzsorás, uzsorás! Ez a zsidó! Miért legyen bankember? Tisztességesebb foglalkozást nem tud?

Azután folytathatjuk emigy:

A zsidó ne legyen szerény. Mert akkor elhúzzák a port a hátán. Tanuljon meg harcolni, vivni, fess, erős, kisportolt legyen. Birkozó legyen! És akkor?

Akkor gyűlölni fogják, mert ők a világ legjobb

vívói és legjobb birkozói! Inkább intellektuálisabb szórakozást izzón. Sakkozzon. De hiszen akkor a világ legjobb sakkozója!

Vallja magát, magyarnak, németnek, románnak, töröknek, spanyolnak?

Minden országban ahhoz tartozónak, amely nép között él? De ez sem segít, mert ezt is elvitatják tőle, alapos érvekkel!

Legyen zsidó!

De ha önértetes, büszke zsidó, minden meg van oldva? Ne legyen hát zsidó se!

Hát mit csináljon, mit tegyen, hogy méis szeressék? Milyen foglalkozást válasszon, hogyan viselkedjék, mit csináljon? Gazdag legyen, vagy szegény? Vallásos legyen vagy vallástalan? Tanuljon, vagy maradjon analfabéta? Kereskedő legyen vagy paraszt? Bankár legyen, magyar legyen, vagy zsidó, vagy hontentoita?

Mit csináljon, hogy élhessen? Mit? Hogy szeressék és elismerjék, hogy végre valamit jól is cselekedett?

**

Venne talán minden zsidó a vállára egy ásót és kapát, ásna magának egy sirt, jó mélyet és feküdne bele és várná a megváltó szép halált?

És ha ez bekövetkeznék, szép csendesen szerényen magára huzná a földet és feküdne jeltelenül, összehúzódva, csendesen — nem tolakodóan — amíg jön Messiás?

Ha így tenne, úgy gondolom, meg lennének vele elégedve! Vagy esetleg azt mondanák:

Lám, ilyen ezek a zsidók! Olyan szenzációt spekulálnak ki, hogy tele van velük minden ujság. Biztosan ebben is van valami turpisság. Talán ezzel is valami rejtett céljuk van? Mit lehessen tudni?...
Leitner Zoltán.

A paptamási

LITHYNIA

az ásványvizek királya

vese, hólyag, epe és gyomor-
bajok legbiztosabb gyógyvize.

Mindenütt kapható

Központi egyedárúság

Str. Nicu Filipescu (Szarvas-sor) 23

Telefon: 176.

Barna és Ritter vaskereskedése

összes mezőgazdasági, épület vasalás,
valamint minden vasáruban legjobban
szortirozott raktárát ajánlja nagyban-
kicsinyben

ORADEA, Piața Mihai Viteazul No. 10.

M. ÁBRAHÁM kendőáru és
szövőfonalak

nagyban és kicsinyben

Oradea, Piața Mihai Viteazul

Uj szörmeáruhá és szlicsműhely !!

Osias Wilf és Társa

Str. A. Iancu (Kossuth-u.) Sas bejárat sarok

Raktáron tartja az összes külföldi szörmeárukat, nagyban és
kicsinyben. Első rangú szakmunkással készítik a legdivatosabb
szörmeárukat. — Feltűnő olcsó árak, előnyös fizetést feltéte-
lekkel. Javítások, átalakítások szakszerűen és olcsón.

Hirdessen a „Népünkbe”

Szenzációs **olcsó** áron legto- **rádiókészülékek,**
kéletesebb

alkatrészek és akkumulátortöltés

Lei 15, — 25, — 35 árban

RAJZ ANTAL és Fia Str. Alex. (Teleki-u. 2.)

Telefon: 512.

HIREK.

Felelős szerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR.

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5690.

Péntek: Tisri 14, okt. 18.
Szombat: Tisri 15, okt. 19.

Szombat bejövetele:

üzlet bezárás 5.20
gyertyagyújtás 5.30
Istentisztelet kezdete 5.50
Szombat kimenetele 6.30

— **Hoover az Unió elnöke Ros-hasana üdvözölte.** New-York 7. okt. (I. T. A.) Herbert Hoover az Egyesült Államok elnöke a zsidó Távirati Iroda utján jókívánásait küldi az Unió zsidóságának az újév alkalmából. A zsidó újév, írja üzenetében Hoover, igen jó alkalom az Unió nemzsidó lakossága részére, hogy mélyesleges sympatiáját fejezze ki zsidó vallású polgártársaival szemben, kik egész szívből jövő loyaltásukkal és magasrendű idealizmusokkal kitűnnek az Unió polgárai közül. Nemcsak ezért üdvözli, hanem mert véleménye szerint a népek és nemzetek egymásközi megértését a zsidó nép tudta eddig legeklátásabb módon a gyakorlatban átívni.

— **Két millió dollár a Palesztinai segélyalapnak.** New-York 7. okt. (I. T. A.) Ros-hasana napjaink a Palesztina segélyalap javára két millió dollár gyűlt egybe, mely összeg az ünnepek folyamán bizonyára még jóval emelkedni fog.

— **Hendersohn nyilatkozata a brit Munkáspárt gyűlésén Palestináról.** Brighton 4. okt. (I. T. A.) Mr. Morrison az angol munkáspárt elnöke brightoni gyűlésükön már bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a palesztinai munkásság gigászi küzdelmét nem fogják hagyni elgáncsolni és a munkáskormány gondoskodni fog róla, hogy a zsidó nemzeti otthon felépüljön. A gyűlésen Hendersohn külügyminiszter is felszólalt és a Palestina kérdésről következőkben nyilatkozott: Boldog vagyok, hogy bejelenthetem, hogy az utolsó hírek úgy szólnak, hogy a rend Palesztinában teljesen helyreállott. A polgári hatóságok megfelelő intézkedéseket tettek, hogy a rendszavarákat és bűnösöket a bíróság kezeire juttassák. Egy bizottság lett kinevezve, akinek feladata, hogy a kiobbant vérfürdő tényleges okait megállapítsa és a központi kormánynak javaslatokat tegyen az ügy orvoslására. A brit kormánynak nem áll szándékában — minthogy egyes körök javasolták — a palesztina mandátumpolitikát revízió alá venni. A lehetősége meg van annak, hogy a zsidók helyzete az 1917-ben kiadott Balfour deklaráció és mandátum kapcsán megváltozzék. De mindenképpen úgy, hogy az ottlévő népek jogai érintetlenek maradjanak.

— **A Jewish Agency erdélyi osztályának megalakulása.** A Jewish Agency erdélyi tagjai és több kolozsvári zsidó közület vezetői a napokban megbeszélést tartottak Kolozsváron, a Jewish Agency erdélyi osztályának megalakítása ügyében. A megbeszélés eredményeképpen a Jewish Agency tagjai elhatározták, egy iniciatív-komitét megalakítását, amelyben rajtuk kívül az erdélyi zsidó testületek vezetői foglalnának helyet. Ennek a bizottságnak a feladata lesz a Jewish Agency megalakulásáig annak szerepét betölteni és a szervezőmunkát irányítani.

— **Sokolow Erdélybe jön.** Londonból kapott híresítés szerint Nachum Sokolow, a Cionista Executive és a Jewish Agency végrehajtóbizottságának elnöke, kilátásba helyezte, hogy november havában látogat Romániába. Ez alkalommal Sokolow Erdélybe is eljön és néhány nagyobb várost fel fog keresni.

— **Társasutazás Erec-Jisráelbe.** Mint ismeretes, a Zsidó Nemzeti Szövetség a mostani ünnepek idejére nagyszabású és olcsó társasutazást készített elő Palesztinába. A kirándulás technikai előkészítése már be volt fejezve és számos jelentkező is volt, amikor a váratlan palesztinai harcok miatt az egész erdet el kellett ejteni. A társasutazást az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség a pészáchi ünnepek idejére elasztotta, amikor Erec-Jisráel teljes tavaszi pompájában várja a világot minden részéből odaseregülő turistákat. Már most felhívjuk az érdeklődők figyelmét a pészáchi Palesztina-utazásra, amelyben mindenki részt kell vennie, aki valamilyen közösséget érez az ősi földdel és az ott folyó országépítő munkával.

— **Újabb két száz romániai chaluc utazott Palesztinába.** Október 11.-én futott ki Konstanca kikötőjéből a „Alesia” nevű hajó, amelynek fedélzetén 200 romániai chaluc utazott (tulnyomórészen eszarábiaiak) megyik Erec-Jisráelba, ahol fokozott hiány mutatkozik zsidó munkásokban. Ígyanezzel a hajóval egy erdélyi chaluc is kivándorolt, azonkívül sokan olyanok, akik hozzátartozóik látogatására itt jártak. — Administratív késékek miatt úgy a beszarábiai Hechaluc, mint az Er-

délyrészi Palesztina-Hivatal nem tudta az összes certifikátokat felhasználni, illetve a kivándorlásra elfogadott chalucok nem tudták idejében megszerezni utlevelüket. Intézkedés történt, hogy a fel nem használt certifikátok érvényességét, amely szeptember 30-án lejár, a jeruzsálemi bevándorlási hivatal hosszabítsa meg. Erdélyben két ilyen certifikátról van szó. — A most utrakeltekkel együtt ebben a félévben közel 500 romániai chaluc vándorolt ki Palesztinába.

— **Talmudelőadás.** Szombat délután 3 órakor a „Ceiré Mizrachi” Talmudelőadást tart. Előadó: Weisz Saje. Kérjük a tagok szíves megjelenését. Vezetőség.

Erecz Jisrael

— **Nagy munkáshiány Erec-Jisráelben.** Tel-Avivból jelentik. Az Émekből több kolónia sürgősen kért munkástransportokat, hogy a zavargások által elmaradt munkákat pótolni lehessen. A munkáshiányra jellemző, hogy az „Ohel” munkásszínház tagjai is elutaztak az Émekben, hogy a szezonmunkákat a kolóniákon elvégezzék.

— **Ötven ezer klg. dohányt vásárolt a lengyel kormány.** Ros Pina-ból jelenti a Népünk levelezője. Az itteni dohánytermelők már hetek óta tárgyalnak a lengyel állami dohányjövédékkel termésük eladása tárgyában. Ennek eredményeképpen a ros-hasono előtti napokban a kolónia vezetősége átadta első termésrészletét ötvenezer kiló dohányt, amit a lengyel állami jövédék már el is szállított.

— **Békekívánság a felachok között.** Abu Kischek sejk, hogy baráti érzelmait a zsidókkal szemben bizonyítsa, meghívta az összes környékbeli zsidókat egy lakodalomra. A meghívásnak mint hírlik a környék zsidósága eleget fog tenni. Ezen alkalommal közlik velünk, hogy Benschemen környékén élő arabok a napokban egy nagy béke ünnepre készülnek, amire minden zsidót meghívnak. Ezen ünnepeken nyíltan fogják hangoztatni a jeruzsálemi főmufti legfőbb bűnösségét a legutóbbi vérontásban.

— **Beth-Alfa hősi védői.** Tiszteletreméltó hősiességről tanuskodtak Beth-Alpha derék védői, akik hatszáz jól felfegyverzett beduinnal szemben vették fel a harcot. Sikeres védekezésük nemcsak Beth-Alfát mentette meg, de döntő hatással volt az egész Emek-Israel szerencsés megmenekülésére is.

— **Arab-zsidó közeledés.** Ben-Schemenben a közeljövőben arabok és zsidók nagy békeünnepeket rendeznek annak jeléül, hogy egymás között békét kötöttek.

— **A cionista Executive a palesztinai kormányzóról.** Pinchas Ruthenberg és Hary Sacher a cionista executive képviselőjében jelentést tettek Chancellor főkörmányzóknak a palesztinai zsidó lakosság nyugtalan hangulatáról. A főkörmányzó biztosította őket, hogy az eddignél nagyobb mértékben minden rendelkezésre álló eszközzel biztosítani fogja a rend fenntartását.

— **Az arabok kollektív büntetése.** A jeruzsálemi törvényszék ama falvak lakosait, amelyek résztvettek Artuff zsidó kolónia kifosztásában, kollektív büntetésben akarja részesíteni. Az arab ügyvédek tiltakozását a kollektív büntetés ellen a törvényszék nem akarván elfogadni, az arab ügyvédek visszavonultak a védelemtől.

— **32 Séfertórárt találtak ismét arab rablóknál.** Hebron (ITA). A hebroni rendőrség hivatalos átiratot intézett Kuck országos főrabbihoz, amelyben közli, hogy araboknál ismét 32 oly Séfertórárt találtak, amelyekről kétségen kívül megállapították, hogy valamelyik hebroni templomból rabolták el.

— **A menekültek éheznek Jeruzsálemben.** Jeruzsalem (ITA). A keleti zsidó hitközség vezetői a napokban megbeszélést tartottak, amelyen elhatározták, hogy az egész világ zsidóságához felhívást fognak intézni, hogy segítsenek a menekülteken, mert az angol kormány beszüntette a további menekültsegély kiasztását.

— **Zsidók, Arabok és a palestinai közigazgatás mint Peres felek a vizsgáló bizottsága előtt.** Jeruzsalem (ITA). A Britt hivatalos vizsgálóbizottság megérkezését október hó végére várják. Zsidó részről követelik, hogy nemcsak saját bizonyítékukat terjeszthessék a bizottság elé, hanem adassék nekik meg a jog, hogy ezen bizottság előtt az ellenfél bizonyítékait elértéktelenítő bizonyítékait is terjeszthessék elő. Zsidók és arabok mellett a palestinai közigazgatás is mint peres fél fog megjelenni. Módot adnak nekik, hogy az ellenük felhozott vádak ellen védekezhessenek. Másrészt viszont megállapítást nyert, hogy a közigazgatás már most kivételes elbánásban részesül, amennyiben az általuk összegyűjtött anyagot a többi peresfelek közbenjötté nélkül adhatják majd át a bizottságnak. Mindegyik peres félnek jogában áll két személlyel képviseltetni magát, melyek közül az egyik jogász is lehet. Ezen megbízottaknak joguk lesz úgy saját, valamint az ellenfél tanuihoz kérdéseket intézni és a tárgyalás bevégeztével egy összefoglaló, megállapítást betérjeszteni. — A cionista szervezet volt az első, aki mint hírlik egy angol hires jogászt hívott

meg, érdekeinek védelmére. Azonban a bizottság maga is jogosult lesz oly tanukat beidézni, akiknek kihallgatását egyik peres fél sem kéri. Az arab executive megbízottat küldött Egyiptomba, hogy ott egy nagy nevű angol jogászt képviselőre felkérjen. A szenáció erejével hat az a hír, ami a napokban terjedt el Jeruzsálemben, hogy a közigazgatási hatóságok is megkerestek egy ismert jogtudóst érdekeinek védelmére. Ebből azt következtetik, hogy a hatóságoknak megvan a jó oka, hogy védőt keres a bizottság tárgyalásaira.

A zsidó nő.

Et achotaj anóchi mövakeset! (Nővérelmet kerese)

Irta: MENCZEL TUSI a cíuji Ceiroth Mizrachi elnöknője.

Azok vagyunk-e, aminek magunkat nevezzük?! Valamennyiünknek, zsidó lányoknak, fel kell tennünk a fenti kérdést és gondolkoznunk kell azon, feltétlenül jogosult-e az igenlő válasz? Nem árt, ha e gondolatok husszu sorának eredményeképpen önmagunknak beszámolunk arról, kik és mik vagyunk, s mit várhat tőlünk a zsidó társadalom.

E gondolatsor folyamán sajnos, rá kell arra jönnünk, hogy eddig hiányzott az önmagunk megismerésére irányuló törekvés, hiányzott az igyekvés hibáink kikutatására és arra, hogy azokat megismerve, ki is különbözzük magunkból.

De a hosszú gondolatsor vége mégis egy gondolat, mely felrizza az évezredek óta sötét, nehéz álom alatt szunnyadó lelkeket, életre kelti az elfásított, szinte rozsdával borított zsidó érzéseket.

A kérdésre, hogy mik vagyunk?, büszkén fogjuk vallani, hogy zsidó leányok vagyunk! De ha valaki megkérdené: miért vagyunk azok, annál nehezebb lenne a válasz. Elmondhatjuk-e, mert talán tudjuk-e, mi minden fűz bennünket a zsidó mult-hoz? Ismerjük-e történelmünket, tradícióinkat, őseinket és az ő cselekedeteiket?!

Fájdalom... nem ismerjük!

De akkor azt sem tudjuk igazolni, mi jögon nevezzük magunkat zsidónak? És létjogosultságunkat sem, miért vagyunk és miért kell lennünk? Mi itt a segítség?

Zsidó Nő! Csak akkor van jogod magadat ennek nevezni, ha igyekezni fogsz történelmünk kincsait kiaknázni, hagyományainkat megismerni, s tudni fogod, hogy apáink voltak azok, akik az erkölcs és tudás első oszlopait felállították. Ha a nyelvet, amelyen fennmaradásunk alapja: a Tóra és Izrael Istenének dicsőítői: a Szentkönyvek egykor íródtak, megtanulod.

Ismerkedj meg ősanýaid cselekedeteivel! Tud meg, hogy volt egy Mirjám, aki lelkesedve énekelte a Szabadság dalát, az Egyiptomból való szabadulás után. Ismerkedj meg Channával és Deborával és a többi nagyokkal.

Ezeknek vagyunk mi utódai!

Igyekezniük kell, hogy ősanýaink hajlamait magunkban felfedezzük. Legyünk áldozatra készek népünkért, vallásunkért és szabadságunkért. Az „Ő” szellemük kell, hogy bennünket eredményre vezessen.

Nem elég a tehetetlenség korlátai közé szorítva, vakon néznünk a jövőbe és várunk, hogy jöjjön aminek jönnie kell! Nem szabad teljesen a férfiaknak átengedni népi sorsunk intézését, mert hiszen a házi- vagy foglalkozásbeli munkával még nem tekinthetjük hivatásunkat teljesen betöltöttnek.

Tudnunk kell, hogy a nevelésért a nő felelős és végső fokozat egy kor erejéit vagy romlottságát is a nőnek köszönheti. Elsősorban tehát önmagunkat kell nevelnünk, hogy hivatásunknak megfelelőhessünk. Tanulnunk kell, a tudás-, a cselekvés-lehetősége és annak érdekében, hogy a céljaink eléréséhez szükséges eszközöket megszerezhessük. Csak így juthatunk abba a helyzetbe, hogy nyújthassunk is valamit népünknek, ha más nem, erkölcsi támogatást és bizonyos, hogy azáltal nem csak népünk, hanem az emberiség iránti kötelességünknek is eleget tehetünk.

Be kell lássuk, hogy a szent cél érdekében egyesült erővel kell küzdeni. Hisz mi is sirjuk a gaiuth keserves könnyeit s már megtörve keressük a félelmes sötétből kivezető utat. Ki már végre! Ki a galuthból!

De hová, merre menjünk?!

Csábít, csalogat a keleti fény és mi rohanunk feléje, mert már csak ez világítja meg a sötét jelent és ettől várjuk, hogy egész jövőnket bevilágítsa.

De ott is... mily fogadtatás várna ma ránk?!

Gyászoló anyák fájdalmas sikoltása tör felénk, kiknek fiai áldozatul estek népünkért. Mély gyász borult a már virágzásnak indul Szentföldre, vér áztatja a száraz göröngyöket, ahol a fájdalom már annyi könnyet hullatott és annyi ősi vér áztatta már a talajt.

Anyák, gyermekek, testvérek hangja kiált felénk, segítségért sikoltva. Kérdik, hogy felébredtünk-e már a mély álomból. S ha igen, akkor serkentsen tette bennünket a mély fájdalom, amely fennen hirdeti: Zsidó leányok, szükség van reátok!

Fogjunk össze tehát és kettős energiával igyekezzünk a szent cél érdekében áldozatokat hozni. Cselekedjünk, hogy a könnyek felszáradhassanak és nyugodtan, csak a munkától lázasan építhessük újja Erec Jisráell.

Kivonat az erdélyrészi Mizrachi-konferencia határozataiból.

Szervezeti határozatok.

1. A konferencia minden év Kiszlev hónapot jelöli mint olyant, amelyben a szervezet minden erejével igyekszik új tagokat szerezni. új szervezeteiket megteremteni, a Mizrachi-adót behajtani, összejöveteleket, gyűléseket megtartani és azokon a Mizrachi-elveket propagálni.

2. A konferencia elismeri a „Ceiré-mizrachi“ és „Noár-mizrachi“ mozgalom kiváló fontosságát, azok szervezeteink minden támogatását kilátásba helyezi és a vezetőségben való kellő képviseltetésüket megígéri.

3. A konferencia kívánatosnak tartja a „Násé-Mizrachi“ (Mizrachi-nők) szervezetének létrejöttét és azok önállóságát előre elismeri, tevékenységük a Mizrachi-val összhangban fog folyni és jogosultak lesznek magukat a végrehajtó bizottságban képviseltetni.

A kulturbizottság javaslatai:

1. A konferencia minden helyi csoport kötelességévé teszi, hogy Talmudtörőket, valamint vallásos és nemzeti alapon álló iskolákat alapítson. Alapítandók leánykurzusok is, ahol nemzeti szellemű oktatóknak által Biblia, héber nyelv és zsidó történelem tanítandók, -oly szellemben, hogy a növendékeknek a Tórához, tradíciókhoz és zsidó nemzeti szellemhez való hűsége az oktatás útján biztosítsák. — Hasonlóképpen kurzusok szervezendők a Talmud, Midrás és héber nyelv tanítására is.

2. A Mizrachi összes vezetőit felhívja a konferencia, tartsanak mennél gyakrabban előadásokat férfiaknak és nőknek, a Zeire és Zeirot szervezetekben a zsidó vallás szelleméről, a Mizrachi céljairól és hasonlóról. Hasonlóképpen nagy súly helyezendő a Noar-Hamizrachi szervezet megszerzésére is.

3. A konferencia a helyi csoportok kötelességévé teszi, hogy mindenütt kuzusokat állítson iparmesterek, -segédek és tanoncok részére, amelyen zsidó tárgyak mizrachi szellemben adandók elő.

4. A konferencia elhatározza, hogy a Mizrachi elveket időszaki sajtó és egyéb nyomtatványok útján is népszerűsíteni fogja.

5. A konferencia kötelezi az összes „Chavérim“-et, hogy a legrövidebb időn belül elsajátítsák a héber nyelvet.

6. A konferencia felhívja a vezetőséget és intézőbizottságot, válasszanak egy bizottságot, amelynek feladata egy nevelési és kulturprogramot egész Erdély részére kidolgozni.

7. A konferencia felkéri a vezetőséget, hívja fel a Jeruzsálemi központot arra, hogy az a maga részéről nagyobb figyelmet szenteljen a Galut országainak chinuch ügyeinek és gondoskodik a szükséges könyvanyagról is, a legutóbbi danzigi világt kongresszus határozatainak megfelelően.

8. A konferencia elhatározza, hogy az egyes helyi csoportok szónokaikat alkalomadtán felváltva kicserélik, továbbá a külföld és különösen Erecz-Jisráel mizrachi vezetőinek gyakori látogatásáról történjék országárszünkben gondoskodás, hogy a Mizrachi elvek iránti érdeklődés ily módon is ébren tartassék.

Szerkesztői üzenetek:

Érdeklődő Tinka. Mi sem értjük, hogy miért üdvözlí Cuza az „arab testvéreket“ kik ölik a zsidókat. Itt azt mondják hívei; „Jos cu jidani la Palestina!“ és mikor néhány száz odamegy, akkor annak is örül, hogy ott ölik őket? Ki tudja milyen pokoli agyberendezése van Hámánnak?

Hitközségi korifeus. Azt kérde, hogy mindenki előfizet és hirdet, aki a hitközségnél dolgozik és méginkább „koved“-ot kíván? Nem mondhatjuk. De biztosak vagyunk, hogy a decemberi választások elbőstestjén mind fog jönni hozzánk támogatásért. Mindenesetre előjegyezzük, hogy kik hogyan viselkednek lapunkkal szemben. Aki támogatja „Népünket“, számíthat népünk támogatására.

Kiváncsi. Hogy tudni szeretné, kik a lap szerkesztőségének tagjai? Azt előre nem áruljuk el. Annyit elárulunk, minden jó tollú írőember aki eszménkkel szimpatizál Erdélyben. Legyen ez egyelőre elég.

Harisnya-Kötöttáru

férfi női fehérnemű

legolcsób bevásárlási forrás

Héfehérke áruház

LEITNER

ORADEA, SAS PALOTA

Kiaója: WASSERSTROM SÁNDOR

„Az Anker“

Általános Biztosító R. T.
Alapítatói: 1858.

Erdélyrészi Speciál Főügynöksége:

WEISZ KÁLMÁN

ORADEA, Piața Mihai Viteazul 8.

TELEFON: 956.

Kérje kötelezettség nélkül képviselőm kiküldését!

Krawattenstoff-Weberei
und Confectionierung

Leó Koós

ENGROSS ENGROSS

ORADEA

Str. Leccramioarelor

ORTH. כשר

Amsel vendéglő

Tulajdonos: STERN SÁMUEL

ORADEA

Piața M. Viteazul (Nagypiactér) 7.

Őszi szvetter vásár

Minden féle kötött áru nagyban

és kicsinyben olcsó gyári árakban

London divatkötőde

ORADEA, Kossuth-u. 5.

Legjobb ridikulóket,

oldaltárcákat, pénzerszényeket és
bőröndöket minden kivitelben
gyári árban árusítunk. Ugyanitt
minden szakmában vágó ren-
deléseket és javításokat vállalunk.

Nagyváradai Bőröndgyár városi lerakata
Bulv. Reg. Ferdinand I.

Acéllemez üzlet
Esslingeni ablak **REDŐNYÖKET**

a létező legjobb kivitelben és legolcsóbb
árban készítünk és szállítunk!

ÁRAJÁNLATTAL DIJTALANUL SZOLGÁLUNK.

Halász Testvérek Redőny és
lakatosárugyár

Oradea, Str. Cogălniceanu 16.

Telefon: 364.

AZ ÉRELMEZESÉDÉS a 40 éven felüli egyé-
neknél többé kevésbé jelentkezik. Agnyomás fő-
fájás, szédülés, nagyothallás, szibbadás, vérkeringé-
si zavarok, mind az elmeszesedés tünetei. Kiti-
nően bevált ellenszer az egész orvosi kar által
ajánlott **CIGELKAI** (Csehszlovákia) **LAJOS FORRÁS** fel-
tűnően kellemes ízű **JODOS GYÓGYVIZE**, amelyből
20-25 üvegnek 6-8 héten át évente való el-
fogyasztása után a szervezet felfrissül az életkedv
megújul s az étvágy fokozatosan emelkedik. Kérjen
mindenütt ismertetőt kívánatra bárkinek szívesen
küld a **CIGELKAI** jódos gyógyforrások romániai
vezérképviselője, **ARINIȘ** (Egerhát) jud. Salaj.

POSZTÓ ENGROS

Legolcsóbb bevásárlási forrás

HAVAS & GRÜNELD, ORADEA

Strada Avram Iancu 8

Kicsinyben, eladás engros árakban

csakis készpénz ellenében

Kézimunkáját csak is az

ELYSEEEN vásárolj

ORADEA, Bulv. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 7.

Utazók figyelmébe!

Izletes orth. koser כשר házi koszt

Berkovits Mihályné

vedéglőjében

ORADEA, Str. N. Jorga (Zöldfa u.) 19.

FULGER lakatosárugyár R. T.

ORADEA

készít ajtózáradakat és lemezár

Telefon: 524.

Fülöp József műasztalos

ORADEA Str. P. Cerna

Terezia-u. 5.

**Legszébb és legolcsóbb
csillárok kaphatók**

ELECTRICA-ná

Bulv. Regele Ferdinand 10

Olcsó tűzifa

I. száraz cserhasáb . L. 390 || I. száraz bükkhasáb . L. 370

I. száraz gyertyánhas. L. 380 || I. száraz dorongfa . L. 330

Ezen árak méterenkint a telepen értendők

Házhoz szállítás méterenkint 30 Lei

Vulcan-fatelep Ugyanitt cser, gyertyán és bük

fa felvágott állapotban is kaphat

Nagypiactér Közraktár mögött. Telefon 63

I-ső rendű

fali téglá és cserép

kapható saját igán hazaszálltva,

heti vagy havi részletre is:

WASSERSTROM SÁNDOR

tégla és cserépgyárában

ORADEA

Telep: { Str. Minerale 83 (közvetlen

Csillagváros vám mellett)

Iroda: Str. Rimanczy 8.

Telephon: 156 és 670.

ugyanott háztelkek havi részletre.

Felhívás!

T. olvasóink figyelmébe!

Ha megbízható tisztán kezelt orth. koser

liba hust és **zsirt** jutányosan

akarnak vásárolni keressék fel

Klein huscsarnokát

Kapucinus-uca 6 sz

Vendéglősök és viszont eladók nagy

kedvezményben részesülnek. Szétküldés pos

tán és vasuton.

Kérem vigyázni a címre

Épületfában legolcsóbb

Heller Emil

ORADEA

Piața Mihai Viteazul (Nagypiac-tér) 26.

Nyomatott: RUBINSTEIN VILMOS, ORADEA.